

วารสารวิชาการ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้หญิงกับปิตาธิปไตยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล
Women and Patriarchy in Uthis Haemamool's Novels

สรยา รอดเพชร

นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

ทัศนีย์ ทานตวานิช

รองศาสตราจารย์ ผู้มีความรู้ความสามารถพิเศษ
ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

นัทธนัย ประสานนาม

รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาวรรณคดี
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

A b s t r a c t

This article is extracted from the thesis titled “Genders and Sexualities in Uthis Haemamool’s Works”. It aims at studying the relationship between women and patriarchy in three novels: ‘Lap Lae, Kaeng Khoi’ , ‘Lak Alai’ , and ‘Juti’. Through gender critical lens, it is found that women and patriarchy interact within 2 dimensions: 1) women under patriarchy and 2) women resisting patriarchy.

Under the patriarchal power, there is violence against women. Women’s dependence is rooted in the inferior educational and family background. Women’s resistance is found in: 1) language politics, 2) mediation of repressed feelings, 3) economic independence, 4) supernatural power, and 5) the manipulation of sexual desire. In the light of women’s liberation from patriarchy, the analysis implies that the power of father figures can be inherited to obstruct women’s pursuit of their liberation.

Keywords:

Uthis Haemamool, patriarchy, women, gender criticism

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “เพศสถานะ และเพศวิถีในวรรณกรรมของ อุทิศ เหมะมูล” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับปิตาธิปไตย โดยศึกษาจากนวนิยาย 3 เรื่อง ได้แก่ *ลับแล*, *แก่งคอย* *ลักษณะอาลัย* และ *จตุติ* การศึกษาครั้งนี้อาศัยการวิจารณ์แนวเพศสถานะ จากการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับระบบปิตาธิปไตยปรากฏ 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) ผู้หญิงภายใต้อำนาจปิตาธิปไตย และ 2) ผู้หญิงกับการขัดขืนอำนาจปิตาธิปไตย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้หญิงภายใต้ปิตาธิปไตยถูกปฏิบัติด้วยความรุนแรงจากผู้ชาย ต้องยินยอมอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ชาย เพราะไม่สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ ซึ่งมีสาเหตุหลัก 2 ประการ ได้แก่ การศึกษาและชาติกำเนิดที่ต่ำกว่า ในขณะที่ผู้หญิงกับการขัดขืนอำนาจปิตาธิปไตย ปรากฏวิธีการขัดขืนต่อการใช้อำนาจของผู้ชาย 5 วิธี ได้แก่ 1) การขัดขืนโดยอำนาจของภาษา 2) การขัดขืนโดยผ่านตัวแทนของอารมณ์ที่ถูกเก็บกด 3) การขัดขืนโดยอำนาจทางเศรษฐกิจ 4) การขัดขืนโดยอ้างอำนาจเหนือธรรมชาติ และ 5) การขัดขืนโดยอาศัยความปรารถนาทางเพศ และเมื่อพิจารณาในด้านการหลุดพ้นจากอำนาจปิตาธิปไตย พบว่าอำนาจดังกล่าวสามารถสืบทอดผ่านตัวแทนซึ่งขัดขวางการปลดปล่อยของผู้หญิง

คำสำคัญ:

อุทิศ เหมะมูล ปิตาธิปไตย ผู้หญิง การวิจารณ์แนวเพศสถานะ

ผู้หญิงกับปิตาธิปไตยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล

บทนำ

ปิตาธิปไตย (patriarchy) แต่เดิมหมายถึง “อำนาจของบิดา” แต่ในปัจจุบันหมายถึง “ระบบชายเป็นใหญ่” โดยอาศัยอำนาจของบิดาเป็นรากฐานของเพศชายโดยรวม ปิตาธิปไตยเป็นอำนาจที่แฝงเร้นอยู่กับสิ่งอื่น ๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ หรือกฎหมาย มีอำนาจครอบคลุมบทบาท พฤติกรรม วิธีคิดทั้งของเพศหญิงเพศชาย และเพศอื่น ๆ (เสนาะ เจริญพร, 2548, หน้า 298-299) ดังนั้นปิตาธิปไตยจึงมีบทบาทสำคัญในการเขียนวรรณกรรมที่ดำเนินเรื่องด้วยชีวิตของตัวละครหญิงชายและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ในการวิเคราะห์ปิตาธิปไตยในวรรณกรรม นักวิชาการพัฒนาการวิจารณ์แนวเพศสถานะ (gender criticism) ขึ้นมา โดยให้ความสนใจวรรณกรรมในฐานะเครื่องมือถ่ายทอดระบบความคิดเรื่องความแตกต่างทางเพศในสังคม (Ryan, 2012) การกระทำของตัวละครในวรรณกรรมของนักเขียนชายจะสะท้อนให้เห็นแนวคิดที่ผู้ชายมีต่อผู้หญิง การใช้อำนาจที่สามารถกำหนดบทบาทของผู้หญิงได้ตามที่ตัวเองปรารถนา

นักเขียนไทยที่น่าเสนอเรื่องราวของผู้หญิงกับปิตาธิปไตยได้อย่างน่าสนใจคือ อุทิศ เหมะมูล นักเขียนที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปี 2552 จากนวนิยายเรื่อง *ลับแล, แก่งคอย* นวนิยายของอุทิศ เหมะมูล มีความโดดเด่นในนำเสนอปิตาธิปไตยผ่านภาพชีวิตของกลุ่มคนชนชั้นกลางถึงชนชั้นล่างซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ภายในประเทศ มุ่งเน้นประเด็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจของผู้ชายภายในครอบครัว และความคาดหวังต่อบทบาทความเป็นชายและความเป็นหญิงของตัวละคร ซึ่งเป็นประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมาจากแนวคิดแบบปิตาธิปไตยที่ให้อำนาจกับผู้ชายและเข้าไปกำหนดบทบาทชายหญิงของคนในสังคม

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ *ลับแล, แก่งคอย ลักขณ์อาลัย และ จุติ* เพราะนวนิยายทั้ง 3 เรื่องได้นำเสนอเรื่องราวของผู้หญิงที่อาศัยอยู่กับครอบครัวในชนบทที่จังหวัดสระบุรี

ภายในครอบครัวประกอบด้วยสามีที่เป็นผู้มีอำนาจมากที่สุด ขณะที่ภรรยา เป็นแม่บ้านมีหน้าที่ทำงานบ้านและเลี้ยงดูบุตร และมีบุตรชาย 2-3 คน นวนิยายทั้ง 3 เรื่องจึงดำเนินเรื่องภายใต้สภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน และยังมีข้อขัดแย้งและแสดงออกถึงความไม่พอใจต่ออำนาจบิดาธิปไตยของผู้ชายใน ครอบครัว โดยบทความนี้จะมุ่งเน้นความสัมพันธ์ในด้านการต่อสู้ระหว่าง ผู้หญิงกับบิดาธิปไตยเป็นสำคัญ ดังนั้นการศึกษานวนิยายทั้ง 3 เรื่องย่อม แสดงให้เห็นภาพสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและบิดาธิปไตยภายใต้ สภาพแวดล้อมแบบเดียวกันที่ชัดเจน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับบิดาธิปไตยในนวนิยายของ อุทิศ เหมะมูล จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ *ลับแล*, *แก่งคอย* *ลักษณะอาลัย* และ *จตุติ*

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

1.1 รวบรวมข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบิดาธิปไตย

1.1.2 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงและ

สังคม

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับ บิดาธิปไตยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล ด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis)

3. ขั้นสรุปผล อภิปรายผล ให้ข้อเสนอแนะ

4. ขั้นเสนอผลการวิจัย

ผู้หญิงกับปิตาธิปไตยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล

ผลการศึกษา

การศึกษานวนิยายของอุทิศ เหมะมูล ทั้ง 3 เรื่อง ได้แก่ *ลับแล, แก่งคอย* *ลักษณะคล้าย* และ *จุดิ* พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับปิตาธิปไตย 2 ลักษณะ ได้แก่ 1. ผู้หญิงภายใต้อำนาจปิตาธิปไตย และ 2. ผู้หญิงกับการขัดขืนอำนาจปิตาธิปไตย ในหัวข้อผู้หญิงกับการขัดขืนอำนาจปิตาธิปไตยปรากฏวิธีการขัดขืนอำนาจปิตาธิปไตย 5 วิธี ได้แก่ 1) การขัดขืนโดยอำนาจของภาษา 2) การขัดขืนโดยตัวแทนของอารมณ์ที่ถูกเก็บกด 3) การขัดขืนโดยอำนาจทางเศรษฐกิจ 4) การขัดขืนโดยอ้างอำนาจเหนือธรรมชาติ และ 5) การขัดขืนโดยอาศัยความปรารถนาทางเพศ

1. ผู้หญิงภายใต้อำนาจปิตาธิปไตย

อำนาจปิตาธิปไตย หรือชายเป็นใหญ่ มองว่าสถานะภาพของผู้หญิงถูกควบคุมโดยผู้ชายที่มีอำนาจในการปกครองดินแดนว่าผู้หญิงควรเป็นอย่างไร ผู้หญิงต้องมีสถานะเป็นแม่และเมียที่ดี ผู้หญิงต้องมีลักษณะที่อ่อนหวาน อ่อนโยน และเก่งในเรื่องงานดูแลบ้าน ความคิดเรื่องอำนาจของผู้ชายเกิดจากแนวคิดสตรีนิยม (feminism) ที่พยายามเรียกร้องให้เกิดความเท่าเทียมระหว่างชายและหญิง นักสตรีนิยมมองว่าความแตกต่างระหว่างเพศเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นผ่านการขัดเกลาทางสังคม

เคท มิลเล็ต (Kete Millet) (อ้างถึงใน วารุณี ภูริสินสิทธิ, 2545, 13) ได้เขียนไว้ใน *Sexual Politics* (1970) ว่าอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ได้ก่อให้เกิดความเชื่อที่ว่าความแตกต่างทางร่างกายทำให้เกิดความแตกต่างในบทบาททางเพศ ผู้ชายมีความเหนือกว่า ผู้หญิงมีความด้อยกว่า

ระบบชายเป็นใหญ่ให้อำนาจแก่ผู้ชายในการปกครองในขณะที่ผู้หญิงมีบทบาทของผู้ตามที่ดีและเชื่อฟังผู้ชาย แนวคิดนี้ดำรงอยู่ในทุกสถาบันของสังคม ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเมือง สถาบันศาสนา และสถาบันครอบครัวที่พ่อมีอำนาจมากที่สุดในบ้าน

จากการศึกษานวนิยายทั้ง 3 เรื่องพบว่า ตัวละครหญิงที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจปีศาจปไตยนั้นมีลักษณะร่วมกันคือมีสถานะเป็นภรรยาที่ต้องถูกกดอยู่ภายใต้อำนาจของสามี ในเรื่อง *ลับแล*, *แก่งคอย* ตัวละครทิพย์ เป็นภรรยาที่อยู่ภายใต้อำนาจของสามีอันเนื่องมาจากเธอเคยดำรงสถานะคนรับใช้และพี่เลี้ยงของลูกชายคนโตสามีมาก่อน แม้เมื่อได้แต่งงานกันสถานะของทิพย์แทบไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป เธอยังคงต้องทำหน้าที่เช่นเดิมกับที่เคยทำในอดีตอันได้แก่ การทำอาหาร ทำความสะอาดบ้าน และเลี้ยงลูก ในขณะที่สามีออกไปทำงาน ต้องรับและปฏิบัติตามคำสั่งของสามี ดังปรากฏในตัวอย่าง

ท่านวางแก้วลงข้างตัว ใช้สายตามองแม่เหมือนเป็นส่วนเกินและว่า “แม่มีงไปล้างจานไป” แล้วแม่ก็ปฏิบัติตามอย่างว่าง่าย อย่างไม่มีปากมีเสียง ผมรู้สึกพิงพอใจอย่างประหลาดทุกครั้งทีพ่อออกคำสั่งกับแม่

(ลับแล, แก่งคอย, 2558, 38)

ตัวละครดาวในเรื่องจตุติ ก็ต้องเผชิญหน้ากับชะตากรรมเดียวกัน คือเป็นภรรยาที่ไม่มีสิทธิ์เคียงสามี ดาวถูกสั่งสอนจากบิดามารดาว่าภรรยาถูกสามีดูดำนั้นเป็นเรื่องปกติ ดังนั้นดาวจึงพยายามที่จะอดทนต่อสิ่งที่เกิดขึ้นดังปรากฏในตัวอย่าง

“พ่อแม่ของดาวบอกไว้แล้วใช่ไหม ว่านับแต่นี้ความรัก การดูแลเอาใจใส่ ความซื่อสัตย์ความจริงใจ และการเชื่อฟัง ก่อนหน้านี้ที่ดาวเคยมีให้กับพ่อแม่ ตอนนี้อดาวต้องมีให้กับพี่” เขาเรียบไปหน่อยหนึ่ง “มันง่ายนิดเดียวเอง แค่เปลี่ยนบุคคลจะรักและเทิดทูน ตอนยังเด็กเรามอบสิ่งนี้ให้กับพ่อแม่ พ่อดาวโตขึ้นก็มอบสิ่งเหล่านี้ให้สามี ู้ไหม”

(จตุติ, 2558, 240)

ผู้หญิงกับปิตาธิปไตยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล

สถานะของดาวอาจเลวร้ายกว่าทิพย์ เนื่องจากภาวะจำยอมภายใต้อำนาจปิตาธิปไตยของดาวไม่ใช่แค่ในฐานะของแม่บ้านที่ต้องทำงานบ้าน เลี้ยงลูก และปฏิบัติทุกอย่างตามความต้องการของสามีเท่านั้น แต่ดาวยังต้องอดทนเมื่อสามีพาผู้หญิงคนอื่นเข้ามาอาศัยในบ้านและแนะนำว่าเป็นคนรักอีกคนของเขาโดยไม่มีสิทธิ์โต้เถียง

ในขณะที่ตัวละครนวน ในเรื่องลักษณะอาลัย แม้ว่าไม่ได้ถูกสามีเอารัดเอาเปรียบ แต่นวลก็ยังคงตกตึกจากอำนาจของตัวละครชายตัวอื่นที่อยู่ในสถานะใกล้เคียงกับสามี นั่นคืออุทิศ พี่ชายของสามีที่ครั้งหนึ่งนวลเคยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดด้วย แม้ว่าภายหลังจะถูกอุทิศทอดทิ้ง นวลก็ไม่อาจเรียกร้องอะไรได้เช่นเดียวกัน

การศึกษานี้แสดงให้เห็นลักษณะร่วมที่เป็นสาเหตุทำให้ตัวละครหญิงทั้ง 3 ตัว อยู่ในสภาวะจำยอมให้สามีกดขี่ว่ามาจากกรบัจจย 2 ประการ ได้แก่ การศึกษาและชาติกำเนิดที่ต่ำกว่า

1.1 การศึกษา

ตัวละครหญิงในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล มักถูกสามีดูถูก เนื่องจากมีการศึกษาที่ต่ำกว่าตัวอย่างเช่น ดาวจากเรื่องจตุติ ที่ไม่ได้รับการศึกษา ไม่สามารถอ่านเขียนได้ ดาวจึงไม่ได้รับความชื่นชมจากสามีเพราะถูกมองว่าไร้การศึกษา มีสถานะต่ำกว่า นอกจากนี้ตัวละครหญิงที่ขาดการศึกษาหรือไม่ได้ศึกษาในระดับสูงส่งผลให้ไม่สามารถทำงานหารายได้เพื่อเลี้ยงดูตัวเอง จึงจำเป็นต้องพึ่งพาสามีที่สามารถออกไปทำงานหารายได้เข้าบ้าน สามีที่เป็นผู้หารายได้เข้าบ้านจึงใช้สาเหตุนี้ในการกดขี่ภรรยา ดังปรากฏในตัวอย่าง

“ก็ลองดูสิ ที่มีกินมีใช้มีที่ซุกหัวนอนอยู่ไม่ใช่เงินจากกระเป๋าคันหรือไง” พ้อหยุดครู่หนึ่ง เหมือนพยายามจะตักข้าวเข้าปาก จากนั้นได้ยินเสียงขอร้องจากรถเบื่องเสียงดัง “ฉันทำอะไรแกไม่มีสิทธิ์บ่น ฉันเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นคนหาเลี้ยงแกกับลูก ๆ แกเคยคิดบ้างมั๊ยว่าฉันทำงานงก ๆ อยู่คนเดียว เพื่อให้พวกเรามีที่ซุกหัวนอน”

(ลับแล, แก่งคอย, 2558, 194)

เมื่อไม่สามารถหางานทำ ก็ไม่มีรายได้มาเลี้ยงดูตัวเอง จำเป็นต้องพึ่งพาสามีและกลายเป็นหนี้บุญคุณที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้แม้ว่าจะตกอยู่ภายใต้สถานะที่จำหนเพียงใดก็ตาม

1.2 ขาดิกำเนิด

เพศ ชนชั้น และเชื้อชาติ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพศแบ่งแยกชายหญิงออกจากกัน ชนชั้นมอบทางเลือกที่ดีกว่าให้คนที่อยู่ในชนชั้นสูงกว่า เช่น ผู้หญิงที่มีการฐานะดีกว่ามีสิทธิ์ที่จะได้รับการศึกษา มีงานที่ดีทำและสามารถหาเลี้ยงตัวเองได้ ในขณะที่ผู้หญิงในชนชั้นที่มีฐานะต่ำกว่าย่อมมีการศึกษาที่น้อยกว่า การประกอบอาชีพถูกจำกัดให้อยู่ในชนชั้นแรงงาน หรือไม่สามารถทำงานเพื่อหาเลี้ยงตัวเองได้

เชื้อชาติก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความเชื่อมโยงกับการถูกกดขี่ของผู้หญิง ทฤษฎีสตรีนิยมผิวดำ และสตรีโลกที่สาม (Black feminism and Third world feminism) เชื่อว่าการกดขี่ผู้หญิงนั้นเกิดขึ้นในทุกสังคม แต่ผู้หญิงผิวดำจะถูกกดขี่มากกว่าหลายเท่า เพราะมีสถานะเป็นทาส เช่นเดียวกับสตรีในประเทศโลกที่สามซึ่งถูกกดขี่จากระบบปีตาธิปไตยและถูกกดขี่จากประเทศที่พัฒนาแล้ว (วทีนีย์ วาลิกะลิน, 2543, 49-51) ประเทศที่เจริญกว่ามักดูถูกประเทศที่พัฒนาตามหลัง ผู้คนในประเทศโลกที่สามจึงมีสถานะเป็นเพียงชนชั้นแรงงานที่ต่ำต้อยกว่า เช่นเดียวกับที่ตัวละครหญิงในวรรณกรรมของอุทิศ เหมะมูล ได้เผชิญอยู่การถูกสามีมองว่ามีขาดิกำเนิดที่ต่ำต้อย เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงได้รับการปฏิบัติที่ไม่ดีจากสามี จากการศึกษาพบว่าขาดิกำเนิดที่ถูกมองว่าต่ำกว่ามี 2 ลักษณะ ได้แก่ ขาดิกำเนิดเป็นคนอีสาน และขาดิกำเนิดเป็นคนต่างด้าว

จากการศึกษาพบตัวละครหญิง 2 ตัว ได้แก่ ทิพย์จาก เรื่องลับแล, แก่งคอย และดาวจากเรื่องจูดิ เป็นคนภาคอีสาน ในขณะที่นวลจากเรื่องลักษณะอาลัยเป็นหญิงสาวต่างด้าวที่มาอาศัยในเมืองไทยตั้งแต่ยังเด็ก ความแตกต่างทางขาดิกำเนิดเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ตัวละครทั้ง 3 ถูกกดขี่จากสามีหรือผู้ชายที่มีความสัมพันธ์ด้วย

ผู้หญิงกับปิตาธิปไตยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล

ตัวละครทิพย์จากเรื่อง *ลับแล, แก่งคอย* และตัวละครดาวจากเรื่อง *จตุ* เชนิญหน้ากับการดูถูกเรื่องชาติกำเนิดจากสามี เพราะทั้งคู่เป็นหญิงสาวอีสานที่แต่งงานกับสามีที่เป็นคนภาคกลาง ในเรื่อง *ลับแล, แก่งคอย* ทิพย์ถูกสามีต่อว่าและมองเรื่องชาติกำเนิดแบบเหมารวมว่าเป็น “ลาว” ภาพลักษณ์คนลาวสำหรับสามีของทิพย์คือคนขี้เกียจ และไร้ระเบียบ ดังนั้นจึงพบว่าหลายครั้งที่สามีระบายความโกรธต่อทิพย์ด้วยคำตำว่าทิพย์เป็นคนลาว ทั้งยังส่งต่อทัศนคติเหล่านี้ให้กับลับแล ซึ่งเป็นบุตรชายอีกด้วย ดังปรากฏในตัวอย่าง

ทำอย่างพวกมันง่าย ๆ ทำอย่างลาว”
 พ่อว่ากระทบ แบบยิงปืนนัดเดียวได้นกถึงสองตัว เรื่องที่ว่าใคร
 เอาไม้กระดานมาปิดขัดไว้ไม่ใช่ประเด็นอีกต่อไป
 “อะอะอะไรก็ลาว แกว่าฉันด้วยรีไร” แม่เสียงแข็ง
 “เฮ้ แกไม่เกี่ยวจะร้อนตัวทำไม” ว่าพลางพ่อเดินบึ่งบึงเข้าบ้าน
 ไปเปลี่ยนชุดทำงาน
 แม่บอกว่า แม่รู้ตัวเองผิดทั้งนั้น แต่เรื่องความมัวชั่วโทษลาวจน
 ติดเป็นนิสัย แม่อยากให้พ่อสำเหนียกรู้ไว้ ว่าพ่อก็อยู่กับเมียคนลาว
 อยู่ทุกวัน
 (ลับแล, แก่งคอย, 2558, 124)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงถึงทัศนคติเชิงลบที่ตัวละครชายในเรื่องมีต่อเชื้อชาติลาว คำพูดที่ว่า “ทำอย่างลาว” ถูกนำมาใช้เพื่อแสดงถึงการกระทำที่มั่งง่าย ไม่เรียบร้อย ตัวละครชายจึงมักตำทาทิพย์ว่าเป็นคนลาวเมื่อทำให้ไม่พอใจ เป็นลักษณะการตำแบบเหมารวมว่าการเป็นคนลาวคือสิ่งที่ไม่ดี

การดูถูกคนอีสานว่าเป็นคนลาวยังปรากฏซ้ำกับตัวละครดาวในเรื่อง *จตุ* ก็ที่ถูกสามีดูถูกว่าเป็นลาว ความเป็นคนอีสานของดาวถูกเหยียดหยามจากสามีอย่างหนัก โดยเฉพาะการกล่าวว่าภาษาอีสานหรือภาษาลาวไม่ใช่

ภาษาของผู้มีสกุลขุนชาติ พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงภรรยาของตัวเองให้เป็นคนภาคกลางและมองความเป็นคนอีสานว่าเป็นคนลาวในแง่ร้าย ดังปรากฏในตัวอย่าง

เขาตบหน้าดิฉันฉาดใหญ่จนผละหงายหลังก้นกระแทกพื้นด้วย
ความตกใจ

“กูเหลือทนแล้ว พอกันที!” อย่ามาพูดข้อย พูดซ้ำในบ้านหลัง
นี้ ดิฉัน ต้องพูดว่าดิฉันเท่านั้น เข้าใจไหม”

“คะ” ดิฉันขานรับ น้ำตากบตา “ดิฉันเข้าใจ

“คุณพ่อคุณแม่ สามีภรรยา แยกไปหาทางเรียนรู้เอาเอง ที่วิกีมี
หัดถ่างตาดู เรียนรู้ศึกษาเอาเสียบ้าง นับจากนี้ไม่มีภาษาลาว ต้อง
ใช้ภาษาสุภาพ สีสกุลขุนชาติ เข้าใจไหม”

(จตุ, 2558, 251)

นอกจากการดูถูกคนอีสานด้วยการเหยียดหยามว่าเป็นลาวแล้ว
ชาติกำเนิดที่ถูกมองว่าต่ำต้อยกว่าอีกลักษณะหนึ่งคือ คนต่างด้าว ดังที่
ปรากฏในเรื่องลักษณะอาลัย ตัวละครนวน เป็นเด็กสาวต่างด้าวที่เข้ามาขอ
อาศัยอยู่ในสวนของบิดาอุทิศพร้อมกับมารดาของเธอ แม้นวลจะเป็นคนขยัน
และมีรูปร่างหน้าตาค่อนข้างดี แต่นวลก็ไม่ได้รับการยอมรับจากคนใน
ครอบครัวของอุทิศ เมื่ออุทิศเข้าสู่วัยหนุ่มได้มีความสัมพันธ์กับนวล แต่อุทิศ
ก็ไม่ได้รับผิดชอบนวลหลังจากที่มีความสัมพันธ์กัน ภายหลังนวลได้แต่งงาน
กับน้องชายของอุทิศ ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างอุทิศและน้องชาย
อุทิศกล่าวโทษว่านวลเป็นสาเหตุและนวลนำรังเกียจเพราะเป็นคนต่างด้าว
ดังปรากฏในตัวอย่าง

ผู้หญิงกับปิตาธิปไตยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล

ผู้หญิงไร้หัวนอนปลายตีนคนหนึ่ง ผู้หญิงต่างด้าวคนหนึ่ง
ทุกลักษณะทุกประการ ก่อความสัมพันธ์อันร้าวฉานให้กับครอบครัว
ของเขา ครั้งแรกก็พ่อ ต่อมาก็ตัวเขา และตอนนี้ก็น้องชายของเขา
มีอะไรแปลกประหลาด น่าเน่า และน่าสะอิดสะเอียนได้เท่านี้หรือ
(ลักษณะอาลัย, 2555, 212)

อุทิศกล่าวถึงชาติกำเนิดที่แตกต่างของนวนลว่า “ทุกลักษณะทุก
ประการ” คือหาลักษณะที่ดีไม่ได้ การที่นวนเป็นคนต่างด้าวก็คือลักษณะ
ที่น่ารังเกียจ การเหยียดหยามด้วยชาติกำเนิดว่าต่ำต้อยกว่าที่นวนเจอเป็น
ลักษณะเดียวกันกับที่พิชญ์ถูกสามีด่าว่า ทำอย่างพวกมันอย่าง “ทำอย่างลาว”
และดาวที่ถูกสามีดูถูกภาษาอีสานว่า “นับจากนี้ไม่มีภาษาลาว ต้องใช้ภาษา
สุภาพ มีสกุลรุนชาติ” ภาษาอีสานกลายเป็นภาษาไร้สกุลรุนชาติ ตัวละคร
หญิงจากนวนิยายทั้ง 3 เรื่องจึงถูกสามีดูถูกว่ามีสถานะที่ต่ำต้อยกว่าเนื่องจาก
สามีมองว่ามีชาติกำเนิดที่ต่ำต้อยกว่า

ปัจจัยทั้ง 2 ประการ ได้แก่ การศึกษาและชาติกำเนิดที่ต่ำต้อยกว่า
ทำให้ตัวละครหญิงในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล จำต้องอยู่ภายใต้อำนาจ
ของปิตาธิปไตยของสามี เมื่อไม่มีความรู้ ไม่สามารถหารายได้เพื่อเลี้ยงดู
ตัวเองได้สถานะของภรรยาจึงกลายเป็นผู้รับ สามีในฐานะผู้ให้จึงถือตนว่ามี
อำนาจเหนือกว่า และการที่สามีดูถูกว่ามีชาติกำเนิดที่ต่ำต้อยกว่าทำให้
ตัวละครหญิงไม่ได้รับเกียรติและความชื่นชมจากสามี ปัจจัยทั้ง 2 ประการ
จึงทำให้ภรรยาต้องอยู่ภายใต้การกดขี่ และยอมรับคำสั่งโดยไม่มีปากไม่มีเสียง
แม้ว่าจะไม่พอใจแต่ก็ต้องจำทนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

2. ผู้หญิงกับการขจัดขึ้นอำนาจปิตาธิปไตย

แม้ว่าผู้หญิงจะตกอยู่ภายใต้การกดขี่ของระบบปิตาธิปไตย แต่ใน
ขณะเดียวกันผู้หญิงก็อาจแสดงการต่อต้านขจัดขึ้นอำนาจปิตาธิปไตย หรือ
แสดงบทบาทที่แตกต่างออกไปเพื่อหาทางออกให้กับตัวเองจากอำนาจแบบ
ปิตาธิปไตยหรืออำนาจของผู้ชายได้เช่นเดียวกัน จากการศึกษานวนิยายของ

อุทิศ เหมาะสม พบการขัดแย้งอำนาจปีตาธิปไตย 5 วิธี ได้แก่ การขัดแย้งโดยอำนาจของภาษา การขัดแย้งโดยผ่านตัวแทนของอารมณ์ที่ถูกเก็บกด การขื่นขื่นโดยอำนาจทางเศรษฐกิจ การขัดแย้งโดยอ้างอำนาจเหนือธรรมชาติ และการขัดแย้งโดยอาศัยความปรารถนาทางเพศ

2.1 การขัดแย้งโดยอำนาจของภาษา

ผู้ชายและผู้หญิงมีลักษณะการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน นันดา วีรวิทยานุกูล (2543, 330) กล่าวถึงการใช้ภาษาของเด็กผู้ชายว่ามีจุดประสงค์เพื่อเอาชนะ แสดงตัวตนและดึงดูดความสนใจ เนื่องจากเด็กผู้ชายชอบการแข่งขัน ในขณะที่ผู้หญิงจะมีลักษณะการใช้ภาษาที่แตกต่างออกไป Julia Wood (อ้างถึงใน นันดา วีรวิทยานุกูล, 2543, 331-333) ได้สรุปลักษณะการใช้ภาษาสื่อสารของผู้หญิงเอาไว้ว่า ผู้หญิงจะให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ คำนี้ถึงจิตใจของผู้อื่น ดังนั้นผู้หญิงจะไม่ใช้ภาษาที่รุนแรง และไม่วิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น

จากการศึกษานวนิยายของอุทิศ เหมาะสม พบว่าลักษณะการใช้ภาษาของตัวละครหญิงแตกต่างไปจากการใช้ภาษาสื่อสารของผู้หญิง 3 ลักษณะ ได้แก่ การใช้ภาษาที่รุนแรง การใช้ภาษาวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น และการใช้ภาษาเพื่อให้ร้ายผู้อื่น ซึ่งตรงข้ามกับลักษณะการใช้ภาษาของผู้หญิงที่กล่าวมาข้างต้น เนื่องจากภาษาของผู้หญิงจะให้ความสำคัญกับจิตใจและการรักษาความสัมพันธ์ ในขณะที่ผู้ชายจะใช้ภาษาที่แสดงออกถึงอำนาจและการเอาชนะ การใช้ภาษาของผู้หญิงจึงเป็นลักษณะของการประนีประนอมเมื่อเกิดปัญหา เมื่อผู้หญิงตัดสินใจที่จะใช้ภาษาที่รุนแรง การินทา หรือให้ร้ายผู้อื่น แสดงถึงการต่อต้านและไม่ต้องการที่จะประนีประนอมต่อปัญหาที่เกิดขึ้น แต่เลือกที่จะระบายความขบข้องใจผ่านภาษาที่ใช้

การใช้ภาษาที่รุนแรง การด่าทอ ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *ลับแล, แก้งคอย* ตัวละครที่ปรึกษาใช้ภาษาที่รุนแรงในการระบายความไม่พอใจต่อสามี และชีวิตครอบครัวที่ไม่มีความสุข การแบกรับภาระหน้าที่ภายในบ้านจำนวนมาก ดังปรากฏในตัวอย่าง

ผู้หญิงกับปิตาธิปไตยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล

“ไว้ย ญู่พิศวาสมีงปานนั้นดอก ที่ผ่านมามีงทำอะไรให้ญู่บ้าง
ดีแต่กดหัวไข้เอา ๆ ทำงานบ้านเหนื่อยสายตัวแทบขาด ไหนจะ
ลูกเต้าอีก มีงเคยคิดบ้างมั้ยว่าวัน ๆ ญู่จะต้องเจอกับอะไรบ้าง”
(ลับแล, แก่งคอย, 2558, 363)

ทิพย์เป็นตัวละครที่โดยปกติไม่ได้ใช้ภาษาหยาบคายแต่เลือกใช้
ภาษาที่หยาบคายต่อว่าสามีเพื่อระบายความไม่พอใจที่ดีให้สามีได้ฟัง แต่วิธี
การนี้ไม่ได้ผลมากนัก เพราะสามีของทิพย์มักเลือกที่จะเมินเฉยต่อภาษา
หยาบคายของทิพย์ ดังนั้นทิพย์จึงต้องหาทางเลือกในการระบายความไม่
พอใจนี้กับคนอื่น ได้แก่การใช้ภาษาเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ครอบครัวของตัวเอง
กับเพื่อนบ้าน ดังปรากฏในตัวอย่าง

แม่ชอบเรียกเพื่อนบ้านมากินส้มตำที่บ้าน หลังจากอิมหนัก
เริ่มต้นเล่าเรื่องราวในครอบครัวสู่คนอื่นฟัง เช่นเดียวกับกลุ่มคนใน
วงล้อมนั้นต่างแบ่งปันเรื่องราวของตัวเองให้เพื่อนบ้านฟัง
(ลับแล, แก่งคอย, 2558, 95)

การชวนเพื่อนบ้านมากินส้มตำเป็นเสมือนการรวบรวมเพื่อนบ้าน
เพื่อพูดคุยเรื่องต่าง ๆ หลายครั้งที่ทิพย์ได้พูดระบายความไม่พอใจของตัว
เองให้เพื่อนร่วมวงส้มตำเหล่านี้ได้ฟัง ในขณะที่ตัวละครแม่จากเรื่องลักษณะ
อาลัยไม่ได้เพียงเล่าเรื่องราวในครอบครัวให้เพื่อนบ้านฟัง แต่ยังเลือกใช้ภาษา
เพื่อใส่ร้ายสามีให้บุตรชายและเพื่อนบ้านได้ฟัง ดังปรากฏในตัวอย่าง

“อึกอย่าง” แม่พูดเพิ่มเติม “พอมันฟังชานมาก ๆ เจอใครแถว
บ้านแม่ก็เล่าให้เขาฟัง ว่าพ่อมีงเขาทำงานนี้กับแม่”
(ลักษณะอาลัย, 2555, 228-229)

การใช้ภาษาเพื่อใส่ร้ายของตัวละครแม่เกิดขึ้นจากความหวาดกลัวและหวาดระแวงว่าสามีสามารถกำลังกระทำสิ่งที่ไม่ดีต่อตัวเอง แทนที่จะเก็บความคิด ความหวาดกลัวเหล่านั้นไว้เพียงลำพัง ตัวละครแม่เลือกที่จะบอกเล่าความหวาดกลัวเหล่านั้นให้เพื่อนบ้านและบุตรชายได้ฟัง เป็นการใส่ร้ายสามีว่าได้กระทำในสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้นเพื่อระบายความหวาดกลัวของตัวเอง

การขัดขืนโดยอำนาจของภาษาโดยการใช้ภาษาที่แตกต่างจากภาษาของผู้หญิงโดยทั่วไปแสดงถึงความสิ้นสุดความอดทน และความปรารถนาที่จะระบายความไม่พอใจหรือความหวาดกลัวที่มีต่อสามีของตัวเองออกไป

2.2 การขัดขืนผ่านตัวแทนของอารมณ์ที่ถูกเก็บกด

การแสดงความไม่พอใจหรืออยากต่อต้านอำนาจของผู้ชายภายในครอบครัวบางครั้งไม่สามารถทำได้โดยตรง โดยเฉพาะในกรณีของภรรยาที่หวาดกลัวและตกอยู่ภายใต้อำนาจของสามี ผู้หญิงจึงต้องเลือกตัวแทนที่จะแสดงการต่อต้านอันเกิดจากอารมณ์ที่ถูกเก็บกดของตัวละครผ่านตัวแทนเหล่านั้น จากการศึกษานวนิยายของอุทิศ เหมาะมูล พบว่าตัวละครหญิงจากนวนิยายเรื่อง *ลับแล*, *แก่งคอย* และ *จตุติ* เลือกใช้ตัวแทน ได้แก่ บทเพลงและละครโทรทัศน์ โดยการสมมุติบทบาทของตัวเองแทนตัวละครในบทเพลงหรือบทละครโทรทัศน์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวเองเพื่อเป็นการขัดขืน และระบายความไม่พอใจที่มีต่อสามีของตน

ลักษณะของการขัดขืนผ่านตัวแทนของอารมณ์ที่ถูกเก็บกดเป็นการแสดงออกว่าตัวเองไม่พอใจต่อสิ่งที่ถูกกระทำ โดยอาศัยการเปรียบเทียบหรือด่ากระทบผ่านตัวแทนที่เลือกสรรขึ้นมาเพื่อหลีกเลี่ยงการปะทะ หรือทะเลาะของทั้งสองฝ่าย การคัดเลือกตัวแทนนั้นต้องจะต้องคำนึงถึงความคล้ายคลึงกับของตัวละคร ตัวละครทิพย์ในเรื่อง *ลับแล*, *แก่งคอย* เลือกบทเพลง *สาวอีสานรอรัก* เป็นตัวแทน เพลงนี้กล่าวถึงหญิงสาวจากจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นจังหวัดบ้านเกิดของทิพย์ ปรารถนาจะได้พบรักกับชายหนุ่มที่ไม่นี้ครั้งเดียวตัวเธอเป็นเพียงสาวอีสาน ไม่ได้มีรูปร่างสวยงาม ชายหนุ่ม

ผู้หญิงกับปีศาจปไตโดยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล

ที่ปรารถนาในบทเพลงนี้มีลักษณะตรงข้ามกับปีใหม่สามี่ของทิพย์ที่รังเกียจ
 ทิพย์ที่เป็นคนอีสาน ทิพย์ใช้บทเพลงนี้เป็นตัวแทนระบายความไม่พอใจต่อ
 สามี่ โดยการขับร้องเพลงนี้อยู่ตลอดเวลา ดังที่ปรากฏในข้อความว่า

ผมยังจำได้เลา ๆ แม่ร้องเพลงนี้ขณะซักผ้า ภูบ้าน ล้างจาน
 ทำกับข้าว แม่แต่ไกวเปล ขับกล่อมให้ผมนอนหลับแม่กร้องเพลงนี้
 (ลับแล, แก่งคอย, 2558, 95)

ในขณะที่ทิพย์ใช้บทเพลงเป็นตัวแทนความปรารถนาและความฝัน
 ที่ขัดแย้งต่อความเป็นจริง ตัวละครดาวจากเรื่องจตุติ ใช้ละครโทรทัศน์เป็น
 ตัวแทนในการระบายความไม่พอใจที่มีต่อสามี่ซึ่งพาผู้หญิงคนอื่นเข้ามาใน
 บ้าน ดังนั้นละครโทรทัศน์ที่ดาวมักกล่าวถึงบ่อยครั้งจะประกอบไปด้วย
 นางเอก พระเอก และนางร้าย โดยการเปรียบเทียบตัวละครกับชีวิตครอบครัว
 โดยมีตัวเองเป็นนางเอก สามี่เป็นพระเอก และผู้หญิงของสามี่เป็นนางร้าย
 ดังปรากฏในตัวอย่าง

นายศักดิ์ศรีกระตุ่นให้ดิฉันถามสุดาวว่าอาหารมือนี่เป็นอย่างไร
 บ้าง ถูกปากหรือไม่ ดิฉันก็ถามตามเขานางตัวร้ายก็พยักหน้าและยิ้ม
 เจื่อน สรุปได้ว่าตลอดมื้ออาหารนั้น พระเอกเขาสั่งให้นางเอกไถ่ถาม
 นางตัวร้าย ซึ่งก็แปลกที่คนทั้งสองสนทนากันไม่คล่องคอเหมือนก่อน
 (จตุติ, 2558, 274)

ตัวละครนางเอกเป็นภาพแทนความปรารถนาของดาวที่คาดหวังว่า
 ในท้ายที่สุดสามี่ซึ่งเป็นพระเอกจะทอดทิ้งนางร้ายและเลือกที่จะรักนางเอก
 เพียงคนเดียวเหมือนบทละครโทรทัศน์ ทิพย์และดาวเลือกใช้ตัวแทนเป็นใน
 ระบายความไม่พอใจและความปรารถนาของตัวเองเพราะตัวละครทั้ง 2 ตัว
 เป็นภรรยาที่อยู่ภายใต้อำนาจควบคุมของสามี่ ดังนั้นการใช้ตัวแทนจึงเป็นการ
 ขัดขืนอำนาจปีศาจปไตโดยทางอ้อมที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาตามมาในภายหลัง

2.3 การขัดขึ้นด้วยอำนาจทางเศรษฐกิจ

การที่อำนาจปีศาจปีไทยสามารถดำรงอยู่ได้ประการหนึ่งเป็นเพราะอำนาจในเลี้ยงดูครอบครัว เมื่อสามีเป็นผู้หาเงินมาใช้จ่ายให้กับครอบครัว และภรรยาไม่มีรายได้จึงไม่สามารถเลี้ยงดูตัวเอง จำเป็นต้องพึ่งพาการเลี้ยงดูจากสามี ไม่สามารถต่อต้านอำนาจของสามีได้ หนทางที่จะหลุดพ้นและเพิ่มอำนาจต่อรองภายในครอบครัวก็คือการเข้าไปมีส่วนร่วมในระบบเศรษฐกิจของครอบครัว การทำงานเพื่อหารายได้ให้กับครอบครัวและตัวเอง จากการศึกษานวนิยายทั้ง 3 เรื่องของอุทิศ เหมาะมูล พบว่าตัวละครทิพย์จากเรื่อง *ลับแล*, *แก่งคอย* คือตัวละครที่พยายามสร้างข้อต่อรองอำนาจภายในบ้านเพราะมีความสามารถในการหารายได้จนเจือครอบครัวได้เช่นเดียวกับสามี ในขณะที่นวลจากเรื่อง *ลักษณอาลัย* ใช้แรงงานทำงานเพื่อแลกกับอาหารที่ได้และค่าจ้างเล็กน้อยเพื่อตอบแทนบุญคุณมากกว่าการยอมรับการดูแลแต่เพียงฝ่ายเดียว

เนื่องจากไม่มีความรู้และไม่สามารถหารายได้เป็นจำนวนมาก ตัวละครทิพย์จากเรื่อง *ลับแล*, *แก่งคอย* ที่เดิมที่ต้องรอคอยเงินเดือนจากสามีเท่านั้น จึงหาโอกาสหารายได้โดยทำอาหารขายเพื่อให้มีรายได้เป็นของตัวเอง ทำให้เธอมีอำนาจในการต่อรองในครอบครัวเพิ่มขึ้น ทิพย์มีความภาคภูมิใจกับเงินที่ได้รับมาในแต่ละวันเป็นอย่างมาก เงินจำนวนนี้ถูกนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในบ้านส่วนหนึ่ง และบางส่วนก็นำมาจัดซื้อสิ่งของที่ตัวเองต้องการแต่สามีไม่สามารถซื้อหาให้ได้ แม้จะถูกสามีห้ามไม่ได้ทำงานแต่ทิพย์ยังแอบทำอาหารขายเพื่อเงินจำนวนเล็กน้อย เมื่อทะเลาะกับสามีก็สามารถได้เพียงได้ว่าตนเองมีส่วนช่วยจ่ายค่าอาหารให้กับครอบครัวเช่นเดียวกัน ดังปรากฏในตัวอย่าง

“มันก็ได้อยู่แหละน่า ได้สบู ได้แป็บ ได้อาสิฟัน ได้ของจุกจิก
เข้าบ้าน มันก็เป็นเงินทองคือกันแหละ”

(ลับแล, แก่งคอย, 2558, 194)

ผู้หญิงกับบิดาธิปไตยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล

การหารายได้สำหรับซื้อของใช้ในครอบครัวเพียงเล็กน้อย เป็นการเพิ่มอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจภายในครอบครัวว่าเป็นผู้หารายได้ เพื่อใช้จ่ายในครอบครัวส่วนหนึ่งไม่ได้รอรับเพียงเงินจากสามีอย่างเดียว ในขณะที่ทิพย์ทำงานหารายได้เพื่ออำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ ตัวละครนวน จากเรื่อง *จुติ* สร้างอำนาจต่อรองอำนาจทางเศรษฐกิจในรูปแบบการแลกเปลี่ยนสิ่งของกับแรงงาน ด้วยการทำงานเพื่อแลกอาหารและเงินเล็กน้อยมา จุนเจือครอบครัวเพื่อไม่ให้ถูกกล่าวหาว่าฟุ้งพาเจ้าของที่อยู่บางบิดาของอุทิศ มากจนเกินไป อำนาจการต่อรองทางเศรษฐกิจของนวนเป็นไปเพื่อป้องกัน ศักดิ์ศรีจากการ กล่าวหาถูกบิดาของอุทิศเลี้ยงดูในฐานะภรรยาน้อย แต่ เป็นการทำงานใช้แรงเพื่อแลกกับอาหารและค่าจ้าง

เนื่องจากตัวละครทิพย์และนวนไม่ใช่หญิงสาวที่มีการศึกษา จึง ไม่สามารถทำงานที่ได้รับรายได้จำนวนมาก ตัวละครหญิงทั้ง 2 คนพยายาม เพิ่มอำนาจการต่อรองของตัวเองด้วยกำลังและความถนัดของตัวเอง แต่ก็ เป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองทางเศรษฐกิจได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในภายหลังยังถูกสั่งห้ามหรือยกเลิกการทำงานไปในที่สุด

2.4 การขจัดขึ้นโดยอ้างอำนาจเหนือธรรมชาติ

อำนาจเหนือธรรมชาติไม่สามารถจับต้องได้ในเชิงรูปธรรม และ สามารถพิสูจน์ได้ยาก แต่ก็มีผู้คนจำนวนมากที่ศรัทธาในสิ่งเหนือธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นผี หรือคาถาอาคม ด้วยความเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้สามารถให้ได้ทั้ง คุณและโทษ ในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล มีเลือกใช้อำนาจเหนือธรรมชาติ เป็นเครื่องมือในการขจัดขึ้นอำนาจและการกดขี่ของผู้ชาย จากการศึกษาพบ การขจัดขึ้นโดยอ้างอำนาจเหนือธรรมชาติจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ *ลับแล*, *แก่งคอย* และ *จुติ*

ในนวนิยายเรื่อง *ลับแล*, *แก่งคอย* ตัวละครทิพย์มักกล่าว อ้างว่าตัวเองมีความสามารถพิเศษในเรื่องการสัมผัสสิ่งลึกลับอยู่ก่อนแล้ว ในขณะที่นวนก็มีความเชื่อเกี่ยวกับต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์อยู่เช่นเดียวกัน เมื่อตัวละคร พ่อในเรื่องแสดงอาการต่อต้าน ลบหลู่และไม่เชื่อในเรื่องลึกลับจากต้นไม้

ศักดิ์สิทธิ์ ในคืนหนึ่งทิพย์ได้แสดงอาการแปลกประหลาดหลังจากที่สามีได้กล่าวลบลหุวิญญาณที่สิงสู่ต้นไม้ดังกล่าว และยังเป็นวันเดียวกับที่ทิพย์และสามีทะเลาะกันอย่างรุนแรง ทิพย์กล่าวอ้างว่าเป็นวิญญาณจากต้นไม้เข้าสิงเพื่อเตือนเกี่ยวกับบาปกรรมที่เขากระทำเอาไว้ แม้ว่าสามีของทิพย์จะไม่เชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ แต่เนื่องจากมีชาวบ้านมาดูจำนวนมาก สามีของทิพย์จึงได้แต่รับฟังคำด่าจากวิญญาณที่สิงร่างของภรรยา เวลานั้นทิพย์จึงมีอำนาจเหนือสามีมากที่สุดในเรื่องครั้งหนึ่ง กล่าวคือสามารถด่าทอ ระบายความในใจดังปรากฏในตัวอย่าง

“หน้อย ไอ้ปากไม่มีหูพูด กูก็มาเพราะมึงนั่นแหละไอ้ปี
กูมาเตือนมึงให้สำนึกเอาไว้ มึงดูหมิ่นลบลหุ กูสิบกว่าปีที่มีมึงอยู่ที่นี้
มึงอย่าอึทุททุทุกวันไอ้จิบหาย...”

(ลับแล, แก่งคอย, 2558, 372)

เวลาสิบกว่าปีใกล้เคียงกับช่วงเวลาที่ยังสองอยู่กินด้วยกันมา ดังนั้นประโยคนี้อาจไม่ได้หมายถึงการขำขี้วิญญาณในต้นไม้ แต่หมายถึงการกระทำที่สามีกระทำต่อภรรยา ทั้งการสาปแช่งด่าทอนี้ยังเป็นครั้งเดียวที่ไม่ได้ถูกสามีโต้ตอบกลับด้วยความรุนแรง

การขัดขืนโดยอ้างอำนาจเหนือธรรมชาติปรากฏอีกครั้งในนวนิยายเรื่อง จูติ เมื่อตัวละครยายเล่าเรื่องราวของตัวเองจนกระทั่งถึงสามีคนสุดท้ายที่เป็นหมอมีมีอคต ยายเชื่อว่าตัวเองถูกเขาทำมนตร์ใส่ทำให้ไม่สามารถขัดขืนหรือต่อต้านคำสั่งของสามีได้ ในที่สุดจึงตัดสินใจทำลายอาคมเพื่อหนีไปจากสามี ดังปรากฏในตัวอย่าง

พอไปถึงแล้วยายก็ยื่นคร่อมบนร่างของเขา จากนั้นก็เดินเอาโยนีส
ข้ามหัวของเขาไป และตั้งนี่เองที่ยายทำ นำความเสื่อมมาสู่ทุกสิ่ง
เขายึดถือ กัดกร่อนทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาเพียรสะสมอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์
ตลอดมาให้ตายด้านใช้การไม่ได้ไปเสียสิ้น

(จูติ, 2558, 101)

ผู้หญิงกับปิตาธิปไตยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล

วิธีการทำลายอาคมของหมอผีคือให้อวัยวะเพศหญิงอยู่เหนือศีรษะของผู้มีคาถาอาคม ซึ่งอวัยวะเพศหญิงถือเป็นของต่ำ ทำให้คาถาอาคมเสื่อมลง หากพิจารณาเรื่องเล่าจะพบว่าสิ่งที่ย้ายกระทำการเป็นการเหยียดหยามผู้ชาย ไม่ว่าเรื่องเล่าของยายจะเป็นความจริงหรือไม่ แต่การกระทำในเรื่องเล่าของยายก็เป็นการดูถูกและกดอำนาจของผู้ชายให้ตกต่ำโดยอาศัยอวัยวะเพศของผู้หญิง นับว่าเป็นการตอบโต้ระหว่างเพศโดยแท้จริง

การขัดขืนโดยอ้างอำนาจเหนือธรรมชาติเป็นการใช้ความเชื่อและสิ่งที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้เพื่อแสดงการต่อต้านและความไม่พอใจ ทิพย์ใช้การสิ่งสูงของวิญญาณในการแสดงอำนาจเหนือสามีด้วยการด่าทอ ในขณะที่ยายใช้ความเชื่อเรื่องคาถาอาคมว่าเป็นการแสดงอำนาจของผู้ชายในการควบคุม และใช้อวัยวะเพศหญิงในการแสดงการต่อต้านทำลายอำนาจดขี่ของผู้ชายเพื่อให้ได้รับอิสระ

2.5 การขัดขืนโดยอาศัยความปรารถนาทางเพศ

แนวคิดแบบรักต่างเพศ (heterosexuality) มองว่าผู้ชายเป็นฝ่ายเริ่มหรือเป็นผู้นำ ในขณะที่ผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายยอมตามในทุกความหมาย ความเชื่อนี้สะท้อนการผลิตซ้ำความคิดแบบผู้ชายเหนือกว่าทำให้ผู้ชายเป็นฝ่ายนำและผู้หญิงต้องยอมตาม (ชลิदारณ สงสัมพันธ์, 2547, 15) ความปรารถนาทางเพศเป็นสัญชาตญาณธรรมชาติของมนุษย์ บทบาทความปรารถนาทางเพศของผู้ชายคือผู้ล่า ในขณะที่ฝ่ายหญิงเป็นผู้ถูกล่า หลายครั้งที่ผู้ชายแสดงอำนาจความปรารถนาทางเพศของตัวเองผ่านการร่วมเพศ เพราะพลกำลังทางร่างกายของผู้ชายที่เหนือกว่าและระบบวัฒนธรรมที่ทำให้ผู้หญิงเงินอายกับเรื่องของเพศสัมพันธ์ ในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูลตัวละครหญิงหลายตัวไม่ได้เงินอายกับเรื่องเพศสัมพันธ์ แต่กลับใช้มันเพื่อให้มีอำนาจเหนือกว่าผู้ชายที่เป็นคู่นอนของตัวเอง ดังจะเห็นได้จากตัวละครหญิงในเรื่อง *ลักษณาลัย* และตัวละครหญิงในเรื่อง *จตุ*

ตัวละครหญิงในเรื่อง *ลักษณาลัย* คือผู้หญิงที่เคยเป็นคนรักเก่าของอุทิศในสมัยเรียน เป็นคนฉลาด ร่ำรวย และมีการศึกษาที่ดี แต่มีภาพลักษณ์

เกี่ยวกับเรื่องเพศที่ขัดแย้งกับผู้หญิงโดยทั่วไป กล่าวคือเธอไม่ได้เงินอายุ ต่อการแสดงความต้องการทางเพศของตัวเองให้ผู้อื่นรับรู้ กระทั่งใช้การมีเพศสัมพันธ์เพื่อแสดงอำนาจของตัวเองเหนือกว่าฝ่ายชาย และแสดงความพึงพอใจต่อการอำนาจเหนือกว่าตั้งผู้ชนะด้วยความพึงพอใจ ดังปรากฏในตัวอย่าง

เธอหัวเราะพลางลุกจากตักเขา คราวนี้หนูอยู่หนึ่ง ๆ นะ ป่ามี
อะไรจะทำให้หนูแปลกใจ เธอทำเสียงใหญ่และเข้ม เมื่อไหร่เธอจะ
เลิกเล่นบทบาทนี้เสียที เขาคิด

(ลักษณะอาลัย, 2555, 8)

การแสดงความพึงพอใจต่อการมีอำนาจเหนือผู้ชายและแสดงบทบาทแบบสลับด้าน เรียกแทนตัวเองว่า “ป่า” โดยไม่ปิดบังสถานะผู้นำในเรื่องเพศสัมพันธ์หรือเงินอายุต่อการมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายจำนวนมาก เธอใช้ความสัมพันธ์เหล่านั้นเพื่อข่มขู่ผู้ชาย ไม่ได้กระทำเพื่อแลกเงินทองแต่เป็นไปด้วยความพอใจอย่างแท้จริง

ในขณะที่ดาว ในเรื่องจตุติ มีเพศสัมพันธ์กับสามีเพียงคนเดียว ตลอดเวลาดาวมักแสดงบทบาทที่ด้อยกว่าและยอมอยู่ภายใต้อำนาจของสามีเสมอ แต่ในเรื่องเพศสัมพันธ์นั้นดาวรู้สึกว่าการได้มีเพศสัมพันธ์คือรางวัลของชีวิต เมื่อมีความต้องการทางเพศดาวรู้ว่าควรเอาใจสามีเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตัวเองต้องการ สามีก็ทำตามความต้องการของดาวโดยไม่รู้ตัว ดังปรากฏในตัวอย่าง

ดิฉันเองก็มีความพอใจที่ได้เป็นที่ต้องการของเขาเช่นนั้น ทั้งยัง
พอใจในการกระทำของตัวเองทั้งวันที่ผ่านมา และมีความสุขที่ว่าวัน
นี้ช่างเป็นวันดีจริง ๆ คือทำอะไรบังเกิดความพอใจไปทั้งสองฝ่ายดังนี้
ดิฉันก็เลยรูกไล่เขากลับเป็นฝ่ายระดมจูบเขาอย่างทิวกระหายนะเสียบ้าง
และเราทั้งสองก็มีอะไรกันอย่างดี

(จตุติ, 2558, 268)

ผู้หญิงกับปิตาธิปไตยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล

การมีเพศสัมพันธ์นี้ไม่ใช่เพียงฝ่ายหญิงที่รอคอยให้ฝ่ายชายเริ่มต้นเท่านั้น แต่ดาวได้หลอกล่อให้สามีทำตามสิ่งที่ตนปรารถนาโดยไม่รู้ตัว กล่าวได้ว่าดาวเป็นผู้นำให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ครั้งนี้

นอกจากการมีเพศสัมพันธ์แล้ว ยังปรากฏการใช้ความปรารถนาทางเพศของผู้ชายเพื่อชักจูงให้ฝ่ายชายกระทำตามที่ตัวเองต้องการในนวนิยายเรื่อง *ลับแล, แก่งคอย* ตัวละครทิพย์ กระทำทุกอย่างเช่นหน้าที่ของภรรยาพึงกระทำแต่ฐานะของทิพย์ในบ้านของปีใหม่นั้นก็เป็นเพียงแค่คนรับใช้เท่านั้น ดังนั้นเมื่อเกิดความไม่พอใจขึ้นมาทิพย์จึงตัดสินใจกลับบ้าน ในเวลาต่อมาทิพย์อธิบายถึงสาเหตุของการกลับบ้านครั้งนั้นให้ลับแลซึ่งเป็นบุตรชายฟังว่าทั้งหมดเป็นแผนการของตัวเอง ดังปรากฏในตัวอย่าง

แม้อยอมรับว่าวางแผนจากไป ให้พ่อรู้สึกเหมือนกับอะไรบางอย่างขาดหายไปจากชีวิต แม่ต้องการพิสูจน์ว่าพ่อไม่สามารถขาดแม่ได้อีกต่อไป

(ลับแล, แก่งคอย, 2558, 106)

ความปรารถนาทางเพศระหว่างชายหญิงนั้นเกิดขึ้นเป็นธรรมดาเมื่อชายหญิงได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด และอาศัยอยู่ภายในบ้านหลังเดียวกัน ดังนั้นทิพย์จึงใช้สิ่งเหล่านี้เป็นข้อต่อรองว่าปีใหม่จะต้องเดินทางมาตามตัวเองกลับไปอีกครั้ง

จากการศึกษาพบว่าการขัดขืนอำนาจโดยอาศัยความปรารถนาทางเพศที่พบในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล เป็นวิธีการขัดขืนอำนาจที่ทำให้ผู้ชายเสียเปรียบโดยไม่รู้ตัว เพราะเรื่องของความปรารถนาทางเพศผู้ชายได้รับบทผู้ล่าโดยธรรมชาติ ตัวละครหญิงทั้ง 3 ตัวได้ใช้อำนาจความปรารถนาทางเพศเข้าควบคุมและกระตุ้นให้ผู้ชายกระทำตามความปรารถนาของฝ่ายหญิงโดยไม่รู้ตัว

นวนิยายของอุทิศ เหมาะมูลได้นำเสนอวิธีการชัดเจนอำนาจปีศาจไทย เอาไว้หลากหลายวิธีการด้วยกัน แต่วิธีการเหล่านี้เป็นเพียงการต่อต้านอำนาจปีศาจไทยเพียงชั่วคราวเท่านั้น ไม่สามารถทำให้ตัวละครหญิงในนวนิยายเป็นอิสระจากอำนาจปีศาจไทยของสามีหรือครอบครัวได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวละครหญิงเหล่านี้ไม่สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ เนื่องจากไม่มีการศึกษา จึงไม่มีหน้าที่การงานที่ดี แม้ว่าจะแสดงการต่อต้านชัดเจนอย่างไรก็ต้องพึ่งพาการเลี้ยงดูจากสามี

สรุปและอภิปรายผล

นวนิยายของอุทิศ เหมาะมูลทั้ง 3 เรื่องได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและปีศาจไทยใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ผู้หญิงภายใต้อำนาจปีศาจไทย และผู้หญิงกับการชัดเจนอำนาจปีศาจไทย ซึ่งพบว่าผู้หญิงที่ไม่สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ ทำให้ต้องพึ่งพาการเลี้ยงดูจากสามี ต้องอดทนต่อการดูถูกของสามี และด้วยชาติกำเนิดที่เป็นคนอีสานและคนต่างดาวถูกมองว่าต่ำต้อยกว่า ทำให้ไม่ได้รับการให้เกียรติจากผู้ชายในครอบครัว ตัวละครหญิงเหล่านี้พยายามแสดงการชัดเจนและระบายความไม่พอใจผ่านวิธีการต่าง ๆ

แม้ว่าตัวละครหญิงในนวนิยายของอุทิศ เหมาะมูลได้แสดงความพยายามในการชัดเจนอำนาจปีศาจไทยหลากหลายวิธี แต่ก็ไม่สามารถหลุดพ้นออกจากอำนาจปีศาจไทยของสามีได้เพราะยังต้องพึ่งพาการเลี้ยงดูจากสามี ตัวอย่างเช่น ตัวละครดาวจากเรื่อง *จตุติ* เชื่อว่าความตายของสามีทำให้ตัวเองได้รับอิสรภาพ ในขณะที่ตัวละครทิพย์ในเรื่อง *ลับแล, แก่งคอย* ก็เชื่อว่าความตายของสามีทำให้เธอกลายเป็นผู้นำครอบครัว แต่อิสรภาพที่ได้รับนั้นเป็นอิสรภาพเพียงชั่วคราว เนื่องจากดาวไม่ไขหญิงสาวที่มีความรู้ แม้ภายหลังสามีจะตายไปแล้วเธอก็ต้องหาที่พึ่งโดยการแต่งงานใหม่อีกครั้ง เช่นเดียวกับตัวละครทิพย์ที่แม้สามีจะตายไปแล้วแต่อำนาจปีศาจไทยของสามีได้ถ่ายทอดมาสู่ลูกชาย

ผู้หญิงกับปิตาธิปไตยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล

การเป็นผู้นำครอบครัวไม่ได้ทำให้ทิพย์มีอำนาจเหนือลูกชายของตัวเอง เพราะลับแล ได้วางตัวเองเอาไว้ในฐานะผู้สืบทอดอำนาจของบิดา นอกจากนี้ ทิพย์ยังแต่งงานใหม่และพาตัวเองกลับไปอยู่ในสถานะผู้พึ่งพิงอำนาจการเลี้ยงดูจากสามีใหม่

ข้อจำกัดอันเกิดขึ้นจากการไม่มีความรู้ ไม่มีอาชีพ และกระบวนการสืบทอดแนวความคิดชายเป็นใหญ่ในครอบครัวทำให้ตระหนักได้ว่าไม่มีอิสรภาพที่แท้จริงภายใต้อำนาจปิตาธิปไตย แม้ความตายจะปลดปล่อยตัวละครจากอำนาจของผู้ชายคนหนึ่งแต่ในเวลาไม่นานก็จะมีอำนาจของชายอื่นเข้ามาแทนที่ เป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงไปได้

ตัวละครหญิงในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล ได้แสดงให้เห็นภาพของหญิงสาวในพื้นที่ชนบทที่ไร้การศึกษา ไม่สามารถพึ่งพาตัวเองได้ เป็นผู้หญิงที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจปิตาธิปไตยของครอบครัวซึ่ง อุทิศ เหมะมูล เคยกล่าวเอาไว้ว่า ตัวละครพ่อและแม่ในเรื่อง *ลับแล, แก่งคอย* นั้นมีตัวตนอยู่จริง (ขมิ้มภร, แสงกระจ่าง, สัมภาษณ์, 2552) ดังนั้นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล ย่อมมีเหตุการณ์บางส่วนที่นำมาจากประสบการณ์และเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในชีวิตของผู้เขียน ภาพของตัวละครหญิงและความสัมพันธ์กับปิตาธิปไตยที่เกิดขึ้นในนวนิยายย่อมสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตจริงบางส่วนของผู้หญิงสาวที่อาศัยอยู่ในชนบทของประเทศไทย

อุทิศ เหมะมูล ได้เขียนให้ตัวละครหญิงจากนวนิยายทั้ง 3 เรื่องมีประวัติความเป็นมาและมีวิถีชีวิตที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ตัวละครหญิงจากนวนิยายทั้ง 3 เรื่อง ได้แก่ ทิพย์ จาก *ลับแล, แก่งคอย* นวล จากเรื่อง *ลักษณะอาลัย* และดาว จากเรื่อง *รุติ* มีความเชื่อว่าการถูกกดขี่หรือถูกทำร้ายนั้นเป็นเรื่องปกติที่สามีหรือผู้ชายพึงกระทำต่อผู้หญิงได้ รวมถึงการยอมรับว่าตัวเองด้อยคุณค่า แม้ว่าอุทิศ เหมะมูล จะเขียนนวนิยายทั้ง 3 ในยุคสมัยที่มีกรรมรณรงค์ความเท่าเทียมทางเพศระหว่างชายหญิง การสนับสนุนให้ผู้หญิงมีบทบาททางการเมือง ดังที่ปรากฏในเป้าหมายการผลักดันความเท่าเทียมทางเพศในประเทศไทยของสหประชาชาติ ที่ว่า “มีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มสัดส่วน

ผู้หญิงในรัฐสภา องค์การบริหารส่วนตำบล และตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง ในราชการส่วนกลางเป็น 2 เท่า ในช่วงปีพ.ศ. 2545-2554” (อารีวรรณ จตุทอง และสุภา พงศ์หลอพิศิษฐ์, 2555, 30) หรือการต่อต้านความรุนแรง ต่อสตรี แต่สิ่งที่นวนิยายชุดนี้นำเสนอก็คือความเคียดแค้นที่เกิดจากสภาพ แวดล้อม การกล่อมเกลายของสังคม เช่น ดาวที่ถูกพ่อแม่สอนว่าผู้หญิงไม่ จำเป็นต้องมีการศึกษา เมื่อแต่งงานก็ต้องเชื่อฟังสามีเหมือนบิดามารดา หรือ การผลิตซ้ำความเชื่อที่ผู้หญิงต้องยอมผู้ชายผ่านบทละครโทรทัศน์ ทำให้ผู้คน ส่วนหนึ่งยังคงยินยอมที่จะปล่อยให้การกดขี่นี้เกิดขึ้น เช่นเดียวกับภาพจริง ในสังคมที่แม้จะมีการรณรงค์ต่าง ๆ มากมาย แต่การใช้ความรุนแรงต่อ ผู้หญิงยังคงไม่หมดไป ดังปรากฏในสถิติจำนวนการดำเนินคดีความผิด เกี่ยวกับกรรมาช้เงินกระทำทำเราที่พิจารณาในศาลชั้นต้นและศาลเยาวชนและ ครอบครัวทั่วประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในพ.ศ. 2549 เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2545 มากถึง 4,896 คดี (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2551)

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าสิ่งที่อุทิศ เหมะมูล พยายามจะนำเสนอก็คือ อำนาจปิตาธิปไตยนั้นยังคงแฝงตัวอยู่ในระบบคิดของสังคม วัฒนธรรม และสื่อต่าง ๆ ที่กำหนดบทบาทหญิงชายเอาไว้ แม้ว่าจะมีการรณรงค์ หรือ ความพยายามที่จะทำให้ชายหญิงเท่าเทียมกัน แต่การหลุดพ้นจากอำนาจ ปิตาธิปไตยในสังคมปัจจุบันยังคงเป็นไปได้ยาก

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษานวนิยายของนักเขียนอื่นว่าความสัมพันธ์ของผู้หญิงกับอำนาจ ปิตาธิปไตยเป็นอย่างไร เพื่อให้ทราบแนวโน้มการต่อต้าน หรือการอยู่ภายใต้ อำนาจปิตาธิปไตยของนักเขียนนวนิยายในปัจจุบัน
2. ศึกษานวนิยายของนักเขียนอื่นว่าปรากฏความสัมพันธ์ของผู้ชายกับ อำนาจปิตาธิปไตยอย่างไร

ผู้หญิงกับปิตาธิปไตยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล

เอกสารอ้างอิง

- ขมัยภร แสงกระจ่าง. (2552). *คุยกับซีไรต์ อุทิศ เหมะมูล ผมจะไม่ถูกทำลายด้วยสิ่งนี้*. สืบค้น 29 กุมภาพันธ์ 2559, จาก [http://www.komchadluek.net/detail/คุยกับซีไรต์ อุทิศ เหมะมูล ผมจะไม่ถูกทำลายด้วยสิ่งนี้.html](http://www.komchadluek.net/detail/คุยกับซีไรต์_อุทิศ_เหมะมูล_ผมจะไม่ถูกทำลายด้วยสิ่งนี้.html).
- ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (2557). *ภาษาเพศ: อำนาจ เรื่องทางเพศ กับพหุนิยมทางจริยศาสตร์*. เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นันทา วีรวิทยานุกูล. (2544). *ผู้หญิงกับอัตลักษณ์. สตรีศึกษา 2: ผู้หญิงกับประเด็นต่าง ๆ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- วัฒน์นีย์ วาลิกะสิน. (2543). *สังคมสงเคราะห์แนวสตรีนิยม ทฤษฎีและการปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2545). *สตรีนิยม: กระบวนการและแนวคิดในศตวรรษที่ 20*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2551). (พิมพ์ครั้งที่ 2). *แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว.
- เสนาะ เจริญพร. (2548). *ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมไทยยุคทอง*. กรุงเทพฯ: ศิลปวัฒนธรรม.
- อารีวรรณ จตุทอง และสุภา พงศ์หลอพิศิษฐ์. (2555). *กฎหมายที่ทำให้ผู้หญิงไม่ได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียม*. กรุงเทพฯ: โครงการสุขภาพของผู้หญิง มูลนิธิผู้หญิง.

อุทิศ เหมะมูล. (2558). *ลับแล, แก่งคอย*. กรุงเทพฯ: แพรวสำนักพิมพ์.

_____. (2554). *ลักษณะอาลัย*. กรุงเทพฯ: แพรวสำนักพิมพ์.

_____. (2558). *จตุติ*. กรุงเทพฯ: จตุติ.

Ryan, Michael. (2012). *An Introduction to Criticism: Literature/ Film/ Culture*. West Sussex: Wiley - Blackwell.

